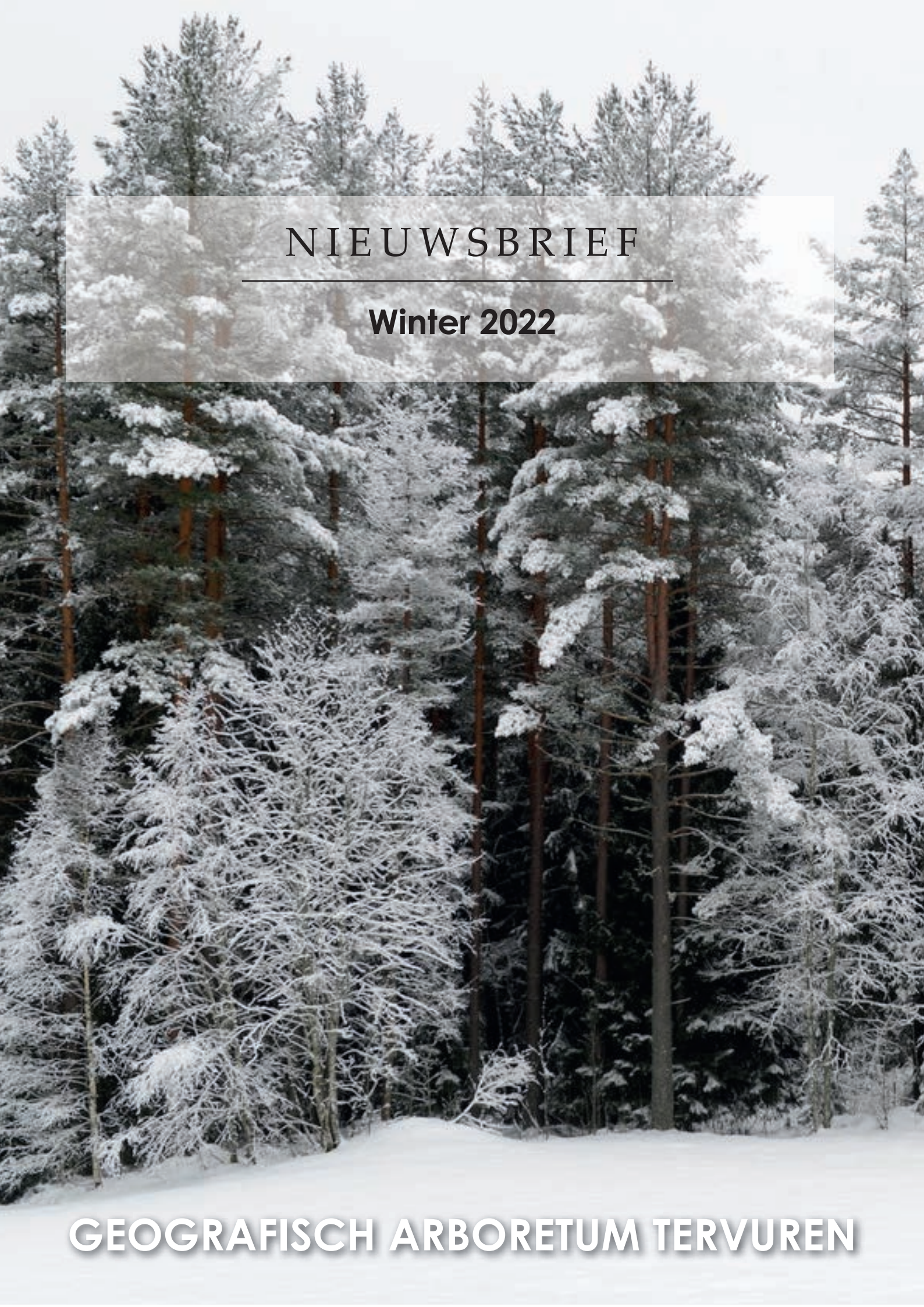

NIEUWSBRIEF

Winter 2022

GEOGRAFISCH ARBORETUM TERVUREN

Beste arboretumvrienden,

Arboretumgids Mia Brankaer is oma van maar liefst 10 kleinkinderen maar vindt wekelijks toch een plekje in haar drukke agenda om het arboretum te bezoeken. In onze rubriek 'Vrijwilliger van het seizoen' vertelt Mia over haar fascinatie voor planten en bomen. Ze laat ons in deze nieuwsbrief ook kennis maken met de prachtige Catalpa bignonioides of de Gewone trompetboom. Je kan hem gaan bewonderen in Groep 16 en 17 van de Nieuwe Wereld.

Verder brengen we naar goede gewoonte een overzicht van de afgelopen activiteiten uit de verschillende werkgroepen en blikken we terug op een geslaagde zesde editie van de 'Dag Van het Zoniënwoud'. We verzamelden enkele boeken- en expotips en vatten opnieuw een hoofdstuk uit het arboretumboek samen.

Achteraan staan alle data voor onze volgende activiteiten opgelijst. Sla je ze alvast op in je eigen agenda? Tot binnenkort!

HET GROENE GOUD

Naast een natuurlijk regeneratie van het bos, worden er ook kunstmatige manieren ingezet om soortenbestanden in stand te houden. De winter- en zomereiken van het arboretum zijn daarbij erg geliefd.

Het was beslist de meest opvallende activiteit van de afgelopen Dag van het Zoniënwoud op 16 oktober: de openbare eikeloogst. Omdat we dit jaar erg veel eikels hebben, wilden we alle hulp inzetten om zoveel mogelijk vruchten van dit uitzonderlijke 'mastjaar' te verzamelen. Het publiek werd daarom uitgenodigd om maar liefst 6 ton eikelnootjes te rapen. "Daarmee kan je 600 hectare bos of zo'n 12.000 bomen aanplanten," legt Willy Verbeke van Natuurinvest uit aan het weekblad 'Bruzz'.

Willy: "In 2020 raapten onze boswachters alleen al 4,1 ton eikels en in 2018 zelfs 5,5 ton. De bedoeling is om dit jaar het record te breken, met de hulp van vrijwilligers. We zullen een deel van de gekweekte bomen zelf gebruiken en een deel gaat naar andere bossen in Vlaanderen en de rest van Europa."

Zowel de zomer- als wintereik zijn in vergelijking met andere boomsoorten behoorlijk resistent aan droogte en

hitte, en ook goed bestand tegen bosbranden. Daarom is er veel interesse van boomkwekers, ook in het buitenland. Omdat er in het Zoniënwoud grote en gezonde bomen staan, zijn de zaadbestanden in Tervuren en Groenendaal internationaal bekend. De bestanden uit het Kapucijnenbos zijn aanbevolen herkomsten, zowel op de lijst van het INBO als op die van Wallonië. Ze hebben gewenste eigenschappen naar soort, groei, vorm en gezondheid voor de vele bebossingen en herbebossingen die momenteel gebeuren.

Naast de oogst op de Dag van het Zoniënwoud werd er ook nog een raapactie van de eikels van de wintereiken georganiseerd met een school in Tervuren. In totaal leverden beide acties zo'n 90 kg eikels op.

Dit artikel gebruikt ondermeer citaten en bronnen uit het artikel: 'Openbare eikeloogst in Zoniënwoud: 'Onze bomen zijn in trek in heel Europa'. Je kan het volledige artikel lezen via deze link: <https://www.bruzz.be/milieu/openbare-eikeloogst-zonienwoud-onze-bomen-zijn-trek-heel-europa-2022-10-09>

Boven: Kinderen van The Courtyard International School kwamen een dagje helpen © The Courtyard.

Rechts: De eikels, in dit geval van Zomereik, waren dit jaar van zeer goede kwaliteit en makkelijke te rapen © K. Knevels.

TOPKWALITEIT UIT HET KAPUCIJNENBOS

Drie zaadbestanden met hoofdzakelijk zomereik werden aangeplant tussen 1880 en 1895 toen het grootste deel van het Kapucijnenbos herbebest werd. In deze jonge eikenbestanden is men kort na 1900 begonnen met de aanleg van het arboretum. Maar in deze 3 zaadbestanden staan geen arboretumbomen. Ze zijn erkend als zaadbestand in de jaren 1980 en zijn behoorlijk groot:
Vekedelle West 10,67 ha
Dronkemansweg 3,75ha
Kwekerijweg 4,44 ha

Het zaadbestand 'Verrassingsweg' waar eikeltjes van wintereik worden verzameld is klein (0,81ha) en werd pas erkend in 2016. Er is grote vraag naar deze kleinere eikels, omwille van de goede eigenschappen van Wintereik in bosverband.

Door de grote vraag naar zaden werden de bestanden herbekeken en bekwamen we een uitbreiding van bestand 'Verassingsweg' naar 4,02 ha en werd haagbeuk toegevoegd aan bestand 'Dronkemansweg'. Kwekers kunnen na een veiling de zaden verzamelen met de typerende witte netten. De verzamelde zaden worden gewogen en gekeurd door de Vlaamse overheid - departement Landbouw en Visserij. De oogst voor 2022 wordt geschat op meer dan 6 ton!

HERFST IN HET ARBORETUM

De herfst is een heerlijk seizoen in het arboretum. Struinend door de verschillende geografische collecties is het volop genieten van een magische kleurenpracht. Wat is jouw favoriete herfstmoment?

“Voor mijn cursus fotografie in BKO Overijse, ging ik op een zonnige herfstdag met een camera op stap. Geel was als een spetterend feest. En voor ik er erg in had was ik drie uur op wandel. Zo veel te zien, een paradijselijke plek! Dat besef ik altijd weer.”
Lena

“Wanneer ik mijn dochter mis, die vorige herfst naar Montreal trok om er te gaan studeren, wandel ik wel eens naar zone 13 in de Nieuwe Wereld, naar de bomen van Ontario & Québec. De prachtige herfstkleuren van de esdoornbladeren bieden troost en laten de 5.500 km iets minder ver lijken.”
Els

“De herst is mijn favoriet moment! De bomen gaan in winterrust maar alles om hen heen komt tot leven. Eekhoorns verzamelen noten, Paddenstoelen schieten uit de grond, en bomen worden geveld. maar het moment waar ik elk jaar naar uit kijk is de start van het plantseizoen en we de collectie weer met leuke planten kunnen aanvullen.”
Kevin

VRIJWILLIGER IN DE KIJKER

Mia Brankaer

Mia Brankaer is arboretum- en natuurgids en heeft een hart voor kinderen. Ze is niet alleen oma van 10 kleinkinderen maar bouwde na haar carrière als biologielerares gedurende 15 jaar aan de natuurateliers voor scholen in het Bosmuseum van Hoeilaart. Naast een passie voor de natuur en tuinieren houdt Mia van fietsen en creatief bezig zijn. Het arboretum van Tervuren vindt ze een unieke locatie, zowel landschappelijk als wat de bomen betreft.

“Op een namiddag de halve wereld rondstappen”

Vrijwilliger in arboretum Tervuren sinds:

2020, bij de start van de vrijwilligerswerking. Ik ontdekte de werking via de vzw NGZ (Natuurgroepering Zoniënwood).

In welke werkgroep(en) ben je actief?

Kwekerij en Gidsen.

Wat is je band met het arboretum?

Als plantkundige heb ik altijd interesse gehad voor wat er in de natuur groeit. Ik woon niet ver van het arboretum en kan er met de fiets naartoe. Door er vaak naartoe te gaan ontstaat er vanzelf een band. Het wordt een stukje van jou en je wilt er voor zorgen.

Boven: Mia aan de slag in eigen tuin.

Hoe vaak kom je in het Arboretum?

Ongeveer 1 x per week.

Heb je een lievelingsboom of -bomengroep?

Eerder was een Haagbeuk met een wat gedraaide stam, gespierde takken en mooie vruchten aan de vijvers van Groenendaal mijn favoriet; een boom die zo hard z’n best doet om toch al z’n takken in de hoogte te krijgen. Maar sinds ik meer rondloop in het arboretum ontdek ik almaar nieuwe geheimen bij de bomen. Daarom heb ik geen favoriet meer. Bomen zijn geweldige creaturen. Elke boom heeft wel iets om even bij stil te staan. Eenmaal geankerd op een vaste plaats, doorstaan ze extreme omstandigheden. Ze klagen niet, beschermen elkaar, geven ons koelte, zuurstof en nog zoveel meer...

Waarom ben je vrijwilliger geworden?

De natuur en het arboretum geven ons zoveel: rust, schoonheid, muziek, geur, ... Als vrijwilliger kan je op een aangename manier iets teruggeven. Het is fijn om buiten te werken en je leert andere vrijwilligers kennen met gelijke interesses.

Wat zijn je favoriete klusjes?

Het werk in de kwekerij zoals zaaien en verspenen. Kweekexperimenten en uittesten hoe je zaad het best tot jonge plant kan laten uitgroeien, boeien me al van jongs af aan. Onlangs kreeg ik van een vriend uit Californië zaden die op de desideratalijst (verlanglijstje, nvdr) van de Nieuwe Wereld staan. Ik zaaide ze uit en volg het hele groeiproces graag verder op.

Hoe kunnen we volgens jou nog meer helpende handen aantrekken?

Wanneer ik mensen uit de streek begeleid in het arboretum breng ik het vrijwilligerswerk steeds aan bod. Ik verwijs onderweg naar de aanplantingen, de bescherming tegen vraat, gelabelde bomen,... Ik toon bezoekers de klusjes die vrijwilligers op zich nemen en laat zien hoe leuk het kan zijn om buiten in de natuur aan de slag te gaan.

Heb je nog meer ideeën die je met ons wil delen?

Een leerpad voor kinderen in het arboretum. Hoe jonger men hen kan boeien, hoe meer respect er voor bomen zal groeien.

Heb je ook zin om samen met onze vrijwilligers de handen uit de mouwen te steken en mee te werken aan het behoud en de evolutie van het arboretum? Dan ben je van harte welkom! Contact: Kevin Knevels, 0496/72 80 43.

DAG VAN HET ZONIËNWOOD Kwekerij in de schijnwerpers

In het Zoniënwoud zijn er heel wat partners in en rond het bos actief. Samen met de bosbeheerders van de drie gewesten bieden ze elk jaar tijdens de Dag van het Zoniënwoud een unieke kijk op het woud, aan de hand van een brede waaier van activiteiten. Een impressie door Lena van Der Bruggen.

Zondag 16 oktober ging de zesde editie van de Dag van het Zoniënwoud door. Ook in het Arboretum Tervuren viel er weer heel wat te beleven. Tijdens verschillende geleide wandelingen kregen bezoekers informatie over wat er in een arboretum allemaal gebeurt (*boven*). Voor de kinderen was er een kidstrail, een ware ontdekkingstocht van wat er leeft in het grote bos. Naast speciale gin met kruiden uit het arboretum konden voorbijgangers ook een heerlijk

kopje biologische thee proeven. Willy Verbeke, die de eikelraapactie op poten zette, had zich vermaakt met het bakken van een brood op basis van eikelmeel (*uiterst rechts*). Bijzonder voedzaam en een echte attractie!

Bij Boslucht kon je even ervaren wat een bosbad precies is. Onderzoekers van de KUL gaven toelichtingen over de studie die ze op het terrein verrichten en ze koppelden er kleine quizvragen aan vast. Natuurgids en vrijwilliger Mieke Loecx stelde haar mooie kunstwerken tentoon, waarbij de natuur haar inspiratiebron is (*zie ook onze vorige nieuwsbrief, nvdr*). En als kers op de taart was er ook een vleugje piano gebracht door Martinus Wolf (*rechts*). De zon was van de partij op deze herfstdag. Het was een echt festijn!

Catalpa bignonioides

Arboretumgids Mia Brankaer schetst een portret van de Gewone trompetboom.

Afbeelding 64 uit 'The North American Sylva: Catalpa bignonioides - southern catalpa' Via Wikimedia Commons.

De Gewone trompetboom is in elk seizoen het aankijken waard. In de herfst kleurt hij mooi geel en in de winter geniet je van zijn takkenspel. Als laatbloeier brengt hij midden in de zomer een tropische noot in de Nieuwe Wereld, en tot laat in de zomer trekt hij als enige in het gebied de aandacht met nog enkele bloemen.

Van ver herken je de boom aan zijn grote ronde hartvormige bladeren, bleekgroen en harig bij het ontluiken. De bloemen zien eruit als kleine trompetjes met een gekroesde rand. Bekijk ze van dichtbij en je merkt hoe ze de vlucht van de bijen naar zich toe trekken. De vele gele en paarse stippen trekken baantjes naar de nectarbron met als enig doel de stamper te bestuiven. Kijk dan naar de meeldraden, je telt er 5 waarvan er slechts 3 een helmknop hebben. De andere zijn steriel. Deze zullen niet de eigen bloem bevruchten, daarvoor rijpen de stampers te laat. De bijtjes zorgen voor de overdracht van stuifmeel naar naburige stampergerijpte bloemen.

De vruchten - lange peulen van wel 15 tot 30cm - blijven tot lang in de winter aan de boom hangen. Jonge bomen groeien tot 1m per jaar. Ze worden al vlug 15m hoog. Op de takken vallen de ronde littekens van de afgefallen bladeren met daartussen de stipjes van de poriën erg op.

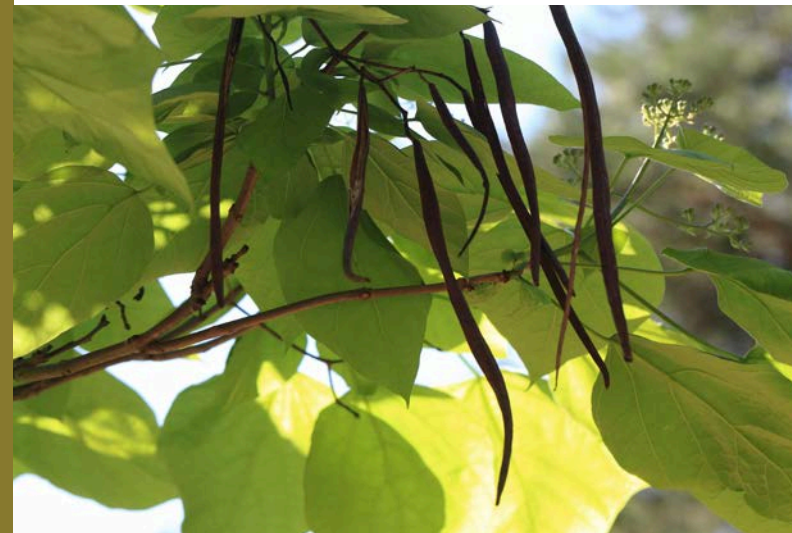
WIST JE DAT:

- De naam 'Catalpa' afgeleid is van 'Catawba'? Het is de naam van de stam van de oorspronkelijke bewoners van het gebied waar de botanici voor het eerst de boom ontdekten.
- Catalpa bignonioides als eerste van zijn geslacht in Europa gekweekt werd? Het is dan ook de meest voorkomende soort.
- De boom in het Engels 'Indian bean tree' wordt genoemd? Geen wonder wanneer we de lange peulen in de winter aan de boom zien hangen.
- Zijn blad bij kneuzen naar onze tuinboon ruikt?
- Hij zich gemakkelijker laat stekken dan uit zaad op te kweken?
- Men er muziekinstrumenten en ander kunstwerk uit snijdt? Dit omwille van de tekening en de structuur van het hout.

Top: © AnRo0002, CC0, via Wikimedia Commons.

Rechts boven: Catalpa bignonioides Syp via Wikimedia Commons.

Links: NobbiP, CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons.

WERKEN VAN EIGEN REGIE

Door Kevin Knevels

Het waren enkele drukke jaren voor onze regie met veel nieuwe werkzaamheden maar vanaf deze zomer ligt de focus weer waar ze hoort: het onderhouden en aanvullen van de collectie. Deze zomer zijn we begonnen met het rooien van alle dode bomen in ten gevolge van de droogte. Groepen 1 t.e.m. 5 waren het zwaarst getroffen en bevatte een groot aantal zware dode bomen. Om geen schade aan de overlevende bomen te berokkenen, werd gekozen om deze werken in eigen regie uit te voeren en de stammen aan de wegwijk aan te bieden voor verkoop. Zo wisten we in een maand tijd zo'n 480 stammen, goed voor meer dan 1.000 m³ te verkopen.

Een andere belangrijke taak ter onderhoud is het maaien en vrijstellen. De weilanden worden 2 keer per jaar geklept. Delicate vegetaties zoals de oevers van de Voervijver, het vennetje en de aandachtzones worden met de hand gemaaid en het strooisel wordt er afgevoerd. Hierdoor verschalen we de bodem ten voordele van de grasland kruiden.

Jonge aanplantingen worden aan hetzelfde regime onderworpen. De concurrentie van Adelaarsvaren en Braam is zodanig hoog dat we minimaal twee keer per jaar de aanplantingen met de bosmaaiers moeten vrijstellen. Een reactie op de klimaatsverandering is dat we ons plantsoen steeds kleiner/jonger planten. Hoe vroeger men planten op hun eindbestemming kan planten des te beter: De acclimatisatie verloopt veel vlotter met minder uitval als gevolg. Wel is een constante opvolging nodig tot ze boven de bramen/varens uitgroeien.

Na de vel- en maaiwerken gaan we over in het plantseizoen: Dit begint met het opkuisen van de kwekerij en een inventarisatie maken van onze geslaagde opkweek. Planten die het juiste formaat hebben worden uitgeselecteerd en krijgen een bestemming in de collectie toegewezen. Het aanvullen van de collectie werkt in twee richtingen. Enerzijds kweken we allerlei planten op die nuttig zijn ter aanvulling. Voor hen zoeken we een geschikt plekje en ruimen we de

plantplaats op. Anderzijds gaan we ook systematisch te werk en kopen we planten aan om bepaalde groepen of delen van een groep te vernieuwen. Zo kochten we 700 bomen aan voor de renovatie van groep 25 in de winter van 2023. Voorlopig staat de teller op 2700 nieuwe aanplantingen. Een gedetailleerd overzicht volgt in een volgende nieuwsbrief.

Dit jaar verwelkomen we ook een stagiaire van landbouwschool de Wijnpers te Leuven. Jeroen is student in het Duaal leren traject en komt 3 dagen per week met ons meedraaien tussen september en mei.

Wil je meer weten over de nieuwe aanplantingen en waar ze zich bevinden? Schrijf je dan in voor onze nieuwe jaarlijkse rondgang op dinsdag 2 mei 2023. Mail "rondleiding aanplant" naar info@arboretum-tervuren.be.

Links: het opmeten van de stammen was een snelle klus door de hulp van de vrijwilligers © Kevin Knevels.

Rechts: een verse levering planten van het Proefcentrum voor Sierteelt, op weg naar de collectie © Kevin Knevels.

HOUT MET EEN HOEK AF Timbr x Arboretum Tervuren

Op 4 oktober brachten ontwerpster Rayah Wauters en boomverzorger Michaël Vanbriel een werkbezoek aan het arboretum. Met timbr willen ze een digitaal platform en community creëren, gericht op het (ver)kopen van Belgisch makershout.

Het bezoek van Rayah en Michaël kwam er op initiatief van vrijwilliger Els Van Roey die als storyteller met haar instagramaccount ‘Trees of Belgium’ een brug slaat tussen overheden, professionals en particulieren. Els: “Ik volg Rayah en haar ontwerpstudio Nauwau nu al een tijdje op Instagram en ik ben fan van haar aanpak. Voor haar handgedraaide ontwerpen werkt ze uitsluitend met lokale bomen uit het bedrijf De Beer & De Vos van haar man en twee medevennoten. De natuurlijke schoonheid van de boom, inclusief littekens en onvolkomenheden, is het uitgangspunt voor elk project. Toen ik een stukje schreef over het project timbr, voelde ik meteen dat er een goeie match zou kunnen zijn tussen haar en het arboretum.”

Reststromen

Rayah en haar man Niels Arnauts, verzamelen verantwoord gekapte bomen, meestal uit parken en privétuinen, sinds 2013. Bomen die aan het einde gekomen zijn van een levenscyclus maar een nieuwe kans krijgen als bouwsteen in het atelier. Rayah verwerkt het hout ondermeer in prachtige wandobjecten waarin assen van een overledene kunnen opgeborgen worden. Met een arborist en boomverzorger

als echtgenoot heeft ze zelf geen gebrek aan unieke stukken hout. Toch beseft ze dat het vinden van de juiste grondstoffen voor andere makers niet evident is. Voor het project Wood-Design van milieuorganisatie Bos+ waarbij 5 ontwerpers werden uitgedaagd om te werken aan de reststromen van 5 houtbedrijven, ging Rayah daarom samen met Marc Goossens van bosexploitatiebedrijf Goossens nadenken over hoe lokaal geoogst stamhout een weg kan vinden naar creatievelingen van allerlei pluimage, op zoek naar unieke grondstoffen van eigen bodem.

Brandhout

Net zoals bosexploitanten, boomverzorgingsbedrijven, tuinaannemers en bouseigenaars kampt ook het arboretum van Tervuren met een terugkerend probleem: er blijft altijd meer over van een boomstam dan enkel het economisch interessante stuk, nl. de hoofdstam. De natuurlijk gegroeide bomen van het arboretum zorgen ook voor hout dat weinig geschikt is voor het traditionele en commerciële houtcircuit. Ook kunnen er al eens boomsoorten tussenzitten die minder geliefd zijn bij de conventionele houtverwerkers of aangetast zijn door schimmels of stormschade. Daardoor zakken ze erg in marktwaarde. Al te vaak blijft het arboretum dus zitten met resthout dat eigenlijk te goed is om zomaar in stukken te hakken maar toch vaak als brandhout eindigt. Prachtig hout dat barst van karakter en door de iniatiefnemers van timbr ook wel als ‘hout met een hoek af’ wordt omschreven: een grondstof die onbruikbaar lijkt voor de conventionele houtindustrie maar geliefd is bij een nieuwe generatie

makers zoals ontwerpers, architecten, kunstenaars of de handige DIY-er. Zij zijn vaak tevergeefs op zoek naar dat ene, karaktervolle stuk hout.

Zoeken en vinden

Met de applicatie ‘Timbr’ willen Rayah en partners aanbieders van uniek, massief hout verbinden met zij die ernaar op zoek zijn. Een online community gericht op alternatief stamhout verkopen en aankopen. “Timbr creëert een kader voor bedrijven en eenmanszaken actief in de groen- en houtsector, die op een makkelijke en doeltreffende manier hun reststroom van massief hout willen verkopen, en koppelt die aan makers. Als aanbieder kun je dus online hout te koop aanbieden. De applicatie maakt het vervolgens mogelijk om lokaal gekapt hout te zoeken en te vinden. Timbr stelt automatisch de beste partij hout voor op basis van de criteria die je invoert: houtsoort, dikte, lengte, vochtigheidsgraad, ... “

De website timbr.app is live, maar aan de applicatie wordt er nog volop gewerkt. Rayah en haar partners hebben ondertussen al tal van afspraken gehad met stakeholders zoals De Belgische houtconfederatie, Bosgroepen Limburg en Agentschap Natuur en Bos. Rayah: “De reacties zijn positief en in de toekomst willen we graag gaan samenwerken. We zijn nu volop aan het kijken hoe we het platform en de daarbijhorende applicatie zo goed mogelijk kunnen realiseren. Dat vraagt onderzoek, tijd en geld waardoor de effectieve app er nog even niet zal zijn. We mikken en hopen op voorjaar/zomer 2023.”

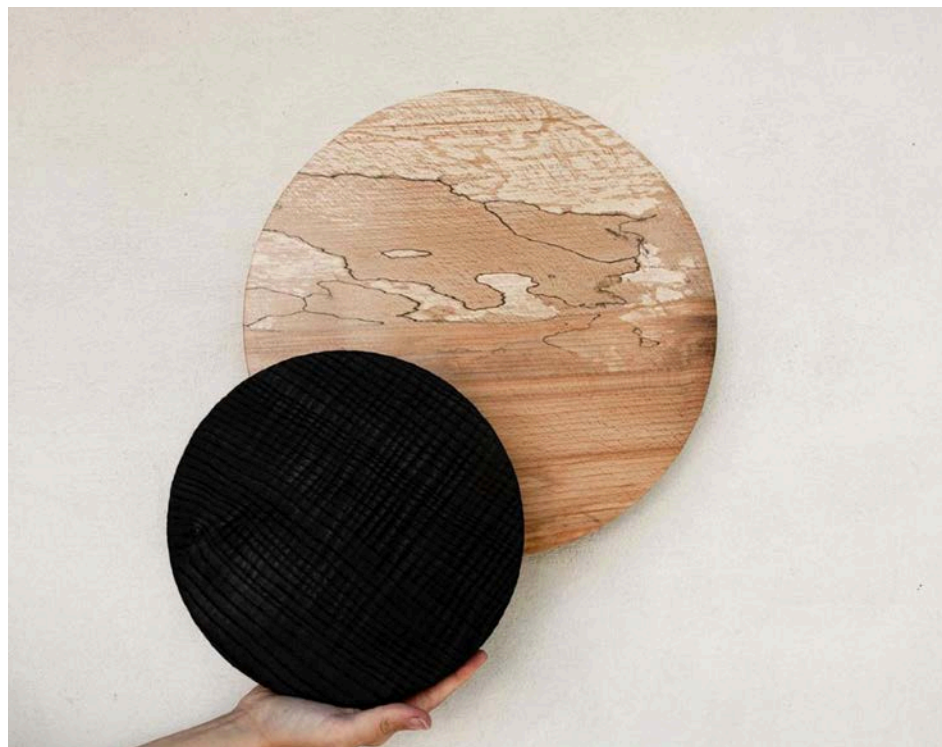
Rayah en Michaël gingen tijdens hun bezoek aan de kwekerij in gesprek met Willy Verbeke van Natuurinvest die zorgde voor waardevolle duiding. Nadien leidde Willy het tweetal ook nog even rond langs de houtvoorraad op het arboretum. We wensen Rayah, Michaël, Niels en alle timbr-partners heel veel succes met dit beloftevolle project.

Wil je meer weten over timbr? Bezoek dan de website www.timbr.app. Meer informatie over de creaties van Rayah en de boomzorg van De Beer & De Vos vind je op instagram (@nauwau), www.nauwau.be en www.debeerendevos.be

Uiterst links: Huisstijl van de timbr app © timbr & Nauwau.

Links: ‘An object to remember’, een wandurne om assen van iemand die je graag zag in op te bergen. Ontwerp Rayah Wauters © Nauwau.

Boven: Willy Verbeke, Michaël Vanbriel en Rayah Wauters in de kwekerij van Arboretum Tervuren. Oktober 2022 © Els Van Roey.

HET ARBORETUM EN HAAR HISTORIEK

Samenstelling: Els Van Roey

In de vorige edities leerden we hoe het Geografisch Arboretum Tervuren tot stand kwam. Maar wat is nu eigenlijk een arboretum?

Een arboretum is een openlucht bomenverzameling – de term is afgeleid van het Latijn *arbor*, boom. Vaak vonden ze hun oorsprong in de verzameldrang van bomenliefhebbers en bomenkenners of dendrologen.

Een traditioneel onderscheid is dat tussen een *systematisch*, met een indeling naar families en geslachten, en een *geografisch arboretum*, met een indeling naar de herkomst van planten. Met zijn eigenzinnige inrichting heeft ontwerper Charles Bommer best wel school gemaakt: Tervuren heeft op veel plaatsen model gestaan voor de geografische afdelingen van arboreta en botanische tuinen in binnen- en buitenland. Zo bezocht de Amerikaan Joy Morton het arboretum van Tervuren in 1924 en liet zich voor de geografische collecties van het Morton Arboretum nabij Chicago door Bommer’s opbouw inspireren.

Een verzameling die exclusief uit struiken bestaat is een *fruticetum*. Een verzameling van naaldhoutsoorten een *pinetum*, of meer uitgebreid een *coniferetum*, een verzameling eikensoorten een *quercetum*, enz. Het is de combinatie die het arboretum van Tervuren uniek maakt: zijn omvang, het bosaspect, de opbouw per geografische streek, de leeftijd en monumentaliteit, de soortenrijkdom en de landschappelijke schoonheid.

Bosarboreta of *silveta* vormen nog een aparte categorie. Het zijn proefterreinen waarop aanplantingen van diverse, meestal geïmporteerde boomsoorten bosbouwkundig werden getest op groeiritme, weerstand, houtkwaliteit en -opbrengst. In de afgelopen honderdvijftig jaar zijn in Europa honderden van zulke proefterreinen aangelegd. De Belgische bosbeheerdienst Waters en Bossen heeft tussen 1898 en 1917, een 25-tal dergelijke bosarboreta gecreëerd. Groenendaal en Heverlee zijn daarvan nog bestaande voorbeelden. Ons land telt momenteel 24 arboreta in België. Vijf van hen zijn lid van de Vereniging van Botanische Tuinen en Arboreta, V.B.T.A.

<https://www.botanischetuinen.be/nl>

In 2020 verscheen van de hand van Patrick, Wilfried en Kevin een uitgebreid naslagwerk over het Geografisch Arboretum Tervuren. In elke nieuwsbrief selecteren we een opvallend verhaal uit deze publicatie. In deze editie: ‘Arboreta en silveta’ (pagina 10-12). Bovenstaande tekst is een selectie en bewerking van die pagina’s.

‘Geografisch Arboretum Tervuren - Een wereldreis rond bomen’ door Patrick Huvenne, Wilfried Emmerechts en Kevin Knevels.

Te koop via arboretum-tervuren.be/het-arboretumboek/.

BOEKEN- EN EXPOTIPS

door Els van Roey

De bomenbijbel

Paul Smith werkt al meer dan 25 jaar in de natuurbescherming en schreef in 2021 mee aan het alarmerende rapport ‘State of the World’s Trees’ voor het IUCN World Conservation Congress. De ‘conservation status’ van bijna 60.000 species werden hiervoor in kaart gebracht. Meer dan 30 % van alle boomsoorten in het wild wordt vandaag bedreigd. In zijn boek ‘Bomen’ presenteert Smith helder en op een allesomvattende manier het belang van bomen voor de mensheid, de gezondheid van de aarde en voor onze toekomst. Zijn toegankelijke teksten worden aangevuld met verhelderende infographics, illustraties en adembenemende fotografie.

‘*Bomen*’. Paul Smith, uitgeverij Terra, 45 euro.

Het gemaakte landschap

Landschapsarchitect Jules Buyssens (1872-1958) drukte zijn stempel op de geschiedenis van de tuinarchitectuur. Hij tekende een duizendtal projecten in Europa, waaronder het ontwerp van het Osseghempark en de aanleg van de Heizel voor de Wereldtentoonstelling van 1935. Met de restauratie van de tuinen van de Abdij Ter Kameren in Brussel was hij ook een van de eersten in België die zich bezighield met het erfgoedstatuut van landschapsarchitectuur. De retrospectieve ‘Pittoresque – Jules Buyssens, landschapsarchitect’ plaatst het werk en de visie van Buyssens in de schijnwerpers en schuift tegelijkertijd ook enkele vragen over de actuele rol van landschapsarchitectuur naar voren.

‘Pittoresque – Jules Buyssens, landschapsarchitect’. Nog tot en met zondag 12 februari 2023. 10.30 u – 18 u. www.civa.brussels.nl/expo-events/picturesque

Winterbomen herkennen

Nu de meeste bomen en struiken weer stilaan kaal worden, wordt het moeilijker om soorten te herkennen. Toch zijn er aantal eenvoudige manieren om ook tijdens de wintermaanden, als het blad weg is, bomen te determineren. Het boekje ‘Winterflora – bomen en struiken’ dateert al uit 2012 maar blijft 10 jaar na verschijning nog een geweldige veldgids voor elke excursie of wandeling in de ogenschijnlijke ‘saaie’ winter. Bioloog Dirk Slagter werkte een kwarteeuw aan zijn weldoordachte overzicht en verzorgde het leeuwendeel van de meer dan 400 illustraties. Dirk: “De natuur in de winter lijkt te slapen, maar door de veelvormigheid aan knoppen, takken en vruchten is een wereld te ontdekken.”

‘*Winterflora – bomen en struiken*’. Dirk Slagter, uitgeverij NatuurMedia. Te koop via www.tuinboeken.com. 19,50 euro.

Links: het contrast tussen de beukenbossen van het Zoniënwoud (links) en de collectie van het arboretum, met name groepen 1 en 2 © K. Knevels.

Save the date

Ook dit seizoen staan er weer heel wat activiteiten op het programma. Noteer alvast deze data in jullie agenda's.

WERKGROEP KWEKERIJ

(telkens van 12u30 tot 15u00)

dinsdag **14 februari**

dinsdag **14 maart**

dinsdag **11 april**

WANDELINGEN:

dinsdag **2 mei** – nieuwe aanwinsten.

Seizoenswandeling door de arboretumgidsen.

Vrijdag **17 maart** - thema is koninklijke wandeling

WORKSHOPS:

21, 23, 28 en 30 maart - demo's van boom tot plank.

Wens je deel te nemen aan onze wandelingen of workshops?

Inschrijven kan via info@arboretum-tervuren.be.

KERNGROEPVERGADERING

(Telkens van 20u00-22u00)

woensdag **15 maart**

woensdag **14 juni**